

Wij in de Wijk 3

Werken aan sociale samenhang in buurten en wijken

Woord vooraf

Inleiding

Colofon

Woord vooraf

Hoe bereik je dat in wijken, buurten en streken mensen prettig samenleven en naar elkaar omkijken, ook naar medebewoners in een kwetsbare positie?

In het project Wij in de Wijk zoekt Movisie naar antwoorden op deze vraag. Onlangs publiceerden we een derde casusbundel, Wij in de Wijk 3, met een beschrijving van negen initiatieven, overal in het land.

Nadruk op bonding

In de vorige twee bundels Wij in de Wijk 1 en 2 zetten we bridging sociaal kapitaal centraal: het slaan van bruggen naar andere groepen en individuen. Dit jaar focusten we ons met Wij in de Wijk 3 op initiatieven die zijn gericht op bonding: het samenbinden van mensen die zich in elkaar herkennen of een bepaald belang delen. De reden is dat wij in ons project Wij in de Wijk steeds vaker de positieve kanten van bonding ontdekten. Waar mensen elkaar kunnen opzoeken op basis van wat ze bindt, wordt het contact makkelijker, is er sneller begrip en herkenning. De beschutting van de eigen, herkenbare groep is voor menigeen zelfs noodzaak om staande te blijven. En het blijkt voor velen een basis voor persoonlijke groei en ontwikkeling, waardoor men beter zijn plek weet te vinden in buurt en wijk én overbruggende contacten met anderen

kan maken. Anders gezegd: bonding is in veel gevallen zelfs een voorwaarde om te komen tot bridging, het slaan van bruggen naar andere groepen en individuen.

Aparte hoofdstukken

Naast de verzamelbundel Wij in de Wijk 3, met negen casussen, een inleiding en een reflectie, brengen we de casussen deze keer ook als losse hoofdstukken uit. Hiermee beantwoorden we aan de vraag die betrokkenen van enkele initiatieven ons hebben gesteld. Bovendien hopen we met een gerichte verspreiding in gemeente en regio waar ze worden uitgevoerd, extra aandacht te genereren voor deze waardevolle en leerzame initiatieven. Het voorliggende hoofdstuk beschrijft duurzaam wooncomplex Het Carré in Pijnacker-Nootdorp.

In 2022 trekken we opnieuw het land in, op zoek naar initiatieven die linksom of rechtsom bijdragen aan het versterken van de sociale cohesie in buurten en wijken. Het resultaat zullen we opnieuw samenbrengen in een bundel, waarmee we ons project Wij in de Wijk afsluiten.

Judith Jansen, projectleider van Wij in de Wijk

Woord vooraf

Inleiding

Colofon

Inleiding

Over het belang van zelforganisatie

Het afgelopen jaar zijn we in het kader van het meerjarige programma Wij in de Wijk voor de derde keer met ons Movisie-team door Nederland gereisd en hebben we opnieuw initiatieven bezocht en beschreven waarin mensen zich met elkaar verbinden. Heel uiteenlopende mensen en situaties zijn we weer tegengekomen.

Terwijl we de verschillende plekken bezochten, werden we door een aantal rapporten van adviesraden gesterkt in de overtuiging dat plekken van verbinding ertoe doen. Onlangs publiceerde de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (RVS) de studie *Ruimte maken voor ontmoeting* (2021), terwijl de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) een jaar eerder het advies uitbracht Toegang tot de stad, waarin ze publieke voorzieningen 'de sleutel' noemden voor goed functioneren in een stedelijke omgeving. In hetzelfde jaar publiceerde de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) haar beleidsadvies *Samenleven in verscheidenheid. Beleid voor de migratiesamenleving* (2020), waarin opnieuw werd gewezen op het grote belang van een publieke sociale infrastructuur die mensen de kans geeft elkaar te ontmoeten.

Maar ontmoeten was dit jaar net als vorig jaar geen vanzelfsprekendheid. De COVID-19-pandemie legde beperkingen op aan onze fysieke contacten met anderen, hoe vluchtig die soms ook zijn. Gelukkig ontdekten we de mogelijkheden van buitenruimten. Het bankje werd opeens een centraal ontmoetingspunt. Inmiddels lijkt

de anderhalvemetersamenleving naar de achtergrond te verdwijnen en mogen er weer handen worden geschud. Tot opluchting van velen die afhankelijk waren van het buurthuis, de sportkantine of het zaaltje bij de kerk voor hun contacten.

De coronamaatregelen om het virus in te dammen zorgden niet alleen voor fysieke scheidingen, maar legden ook scheidslijnen bloot tussen groepen voor- en tegenstanders van vaccinatie. We werden ons binnen Movisie bewust van scheidslijnen tussen groepen die zich niet of maar moeizaam met elkaar laten verbinden. We hoorden vorig jaar in de leersessies met actieve inwoners, sociaal professionals, gemeentelijke beleidsmakers en experts dat er veel lokaal ongemak is over groepen die zich afschotten in een wijk en dat 'inclusie' het nieuwe adagium is binnen gemeenten. Er is angst voor polarisatie en terugtrekgedrag. Inclusie - leerden we - drukt het ideaal uit dat iedereen voor iedereen moet openstaan en in principe bereid moet zijn zich met anderen te verbinden. Aan het einde van deze derde reeks Wij in de Wijk-casussen concluderen we dat deze invulling van inclusie niet aansluit bij de alledaagse realiteit van het samenleven in wijken en dorpen.

De realiteit van alledag is dat gelijkgestemden of groepen die op elkaar lijken of iets delen zich graag met elkaar omringen. Die behoefte lijkt in tijden van superdiversiteit, globalisering en technologisering eerder versterkt dan afgezwakt te worden. In

Woord vooraf

Inleiding

Colofon

een complexe en voor velen onzekere wereld zoek je steun bij mensen die tot op zekere hoogte op jou lijken en waar je je veilig en vertrouwd bij voelt. Anders gezegd: in de casussen van onze derde reis staat de meerwaarde van 'bonding' centraal. Reis in deze derde bundeling met ons mee naar Groningen, Ede, Oss, Cranendonck, Delfgauw, Wageningen, Utrecht Zuilen, Den Haag en online ontmoetingsplek HolyBe.

We berichten over initiatieven die juist bijdragen aan een inclusieve wijk door een plek te bieden aan (kwetsbare) inwoners die op elkaar lijken. Het is iets diepmenselijks om gelijken op te zoeken, zoals stadssocioloog Beate Volker zegt. Het Engelse spreekwoord 'birds of a feather flock together' drukt dat mooi uit. Met name kwetsbare inwonersgroepen hebben deze plekken nodig waar ze veiligheid en herkenning ervaren in een omgeving die hen vaak stigmatiseert. Zonder deze plekken lopen zij mensen met soortgelijke kenmerken of achtergrond niet tegen het lijf, waardoor iets noodzakelijks als een 'thuis' waar je saamhorigheid ervaart buiten bereik is. Een inzicht dat we ook al opdeden bij eerdere casusbundels, maar waar we nu voluit de spotlight op zetten in een tijd van een groeiende kloof tussen kansarme en kansrijke wijken. Iets waar 15 burgemeesters van grote steden recent aandacht voor vroegen in hun manifest [Dicht de kloof](#). Wil een gemeente inclusieve wijken realiseren, dan betekent dat over de schroom of angst heenstappen om niet iedereen tegelijk te bedienen bij één activiteit. Zonder daarbij uit het oog te verliezen dat sommige groepen zich ook ten koste van elkaar kunnen verbinden.

We staan daarbij ook stil bij het aanwezige bridging en linking sociaal kapitaal, omdat de mensen die op deze plekken onder elkaar willen zijn vaak niet hun deuren sluiten voor de buitenwereld. We zagen dat juist een sterke thuisbasis leidt tot open deuren en daarmee tot meer empowermentkansen. Mensen pendelen dan

tussen gelijkgestemden en anderen en instanties, tussen vertrouwd en nieuw, maar het begint bij mensen die op je lijken.

Soms is leeftijd de verbindende achtergrond of een land van herkomst, zoals in het geval van stichting Asha dat zich richt op Hindoestaanse ouderen (Utrecht Zuilen) of POLKA, een plek van saamhorigheid voor Poolse vrouwen in het Haagse stadsdeel Segbroek. Soms zijn het simpelweg de buurtgrenzen die mensen binnen- en uitsluiten. KenHem Communities in Ede en Buurtpreventieteam Cranendonck zijn daar voorbeelden van. Of is het de dreiging van wegvallend woongenot dat buurtbewoners aaneensmeedt, zoals in het geval van Tegenwind Stijbeemden in Oss. In het geval van duurzaam wooncomplex Het Carré in Delfgauw is een ecologische spirituele levenshouding een verbindende factor, zoals dat ook voor een belangrijk deel het geval is bij Thuis Wageningen. Online platform HolyBe biedt een warme emancipatie plek voor christelijke LHBTI-jongeren. Ook huisregels van een buurthuis kunnen bepaalde groepen insluiten (en uitsluiten). Voor bezoekers van De Oude Bieb in Groningen is de koffie en thee gratis. Het zorgt ervoor dat de drempel laag is voor mensen met een kleine beurs. Die groep tref je daar dan ook in meerderheid aan.

We ontdekten kortweg gezegd in deze derde ronde van Wij in de Wijk het belang van zelforganisatie als belangrijke bouwsteen van een lokaal inclusief beleid. Met de inblikjes in de 9 wijkinitiatieven en de bijbehorende overkoepelende inzichten hopen we actieve inwoners, sociaal professionals en gemeentelijke beleidsmakers te inspireren om niet te streven naar inclusieve activiteiten, maar naar inclusieve wijken.

Woord vooraf

Inleiding

Colofon

Samen bewust in Delfgauw

Gezamenlijk beheer van duurzaam wooncomplex Het Carré

Auteur: Lone von Meyenfeldt

[Woord vooraf](#) ▶

[Inleiding](#) ▶

[Colofon](#) ▶

GEZAMENLIJK BEHEER VAN DUURZAAM WOONCOMPLEX HET CARRÉ

Emerald, wijk in Pijnacker-Nootdorp

HET INITIATIEF IN KORT BESTEK

Deelnemers/ betrokkenen

- Globaal aantal deelnemers betrokkenen: Woongemeenschap Het Carré bestaat uit 49 energiezuinige huurwoningen waar 81 volwassenen en 35 kinderen wonen. Zij gebruiken en beheren samen de binnentuin van het wooncomplex, die 1.500 m² beslaat.
- Demografische kenmerken: in Het Carré wonen 19 huishoudens gezinnen met kinderen, 17 huishoudens betreft alleenstaanden en 15 huishoudens zijn bewoners van 60 jaar of ouder (van wie het merendeel alleenwonend).
- Sociaaleconomische kenmerken: bij de start van het project waren alle woningen sociale huur. Inmiddels is 75% van de woningen voor sociale huur bestemd en valt 25% van de woningen in de vrije sector. Alle huishoudens betreft bewoners met een oorspronkelijk Nederlandse achtergrond, op één na.
- Overige kenmerken: de eerste bewoners van woongemeenschap Het Carré waren allen leden van Vereniging Ecodorp. Voor de voordracht van nieuwe bewoners aan woningcorporatie Rondom Wonen werken de huidige bewoners met een selectiecommissie.

Context van het initiatief

- De woongemeenschap bevindt zich in de gemeente Pijnacker-Nootdorp in de wijk Emerald, een Vinex-wijk die in de jaren '90 van de vorige eeuw is gebouwd. De wijk is ontworpen als stadswijk met regionale oriëntatie, gericht op de A13 en Delft.
- Emerald heeft eigen voorzieningen zoals een winkelcentrum, een sporthal en drie basisscholen.
- De meerderheid (driekwart) van de woningen in de omringende wijk Emerald betreft koopwoningen.
- Iets meer dan de helft (55%) van de huishoudens zijn gezinnen met kinderen. Bijna 75% van de bewoners betreft mensen met een Nederlandse achtergrond (Bron: Statline, CBS).

Woord vooraf ►

Inleiding ►

Colofon ►

Midden in de Vinex-wijk Emerald, in de jaren '90 gebouwd ten zuiden van het Zuid-Hollandse dorp Delfgauw, ligt een onopvallend vierkant woonblok. De buitenkant verraadt op geen enkele manier dat het hier om een woningbouwproject gaat dat bij de aanbouw in 2003 uniek en vernieuwend was. Behalve misschien de imposante, monumentale toegangspoort, die naar de binnentuin van het blok leidt, waarin veel vrij groeiende struiken en planten staan. Bewoner van het eerste uur Salima Bours: 'In het begin, toen de huizen opgeleverd werden, was de binnentuin één blok klei. Wat je nu ziet, hebben we er als inwoners zelf van gemaakt. Deels in overleg, maar sommige dingen zijn spontaan neergezet of geplant.' Midden in de binnentuin staan picknicktafels, in een hoek staat een pizzaoven, er is een stiltetuin en er is een trampoline en een klimtoestel met glijbaan. De binnentuin grenst aan de tuinen van de 49 omliggende woningen, overwegend sociale huurwoningen die energieneutraal zijn en met duurzame materialen zijn gebouwd. Op deze plek in Delfgauw wonen mensen die samen woongemeenschap 'Het Carré' vormen.

De uitdaging

Duurzaam en gemeenschappelijk wonen

Een van de ambities die Nederland met de nieuwe klimaatwet heeft geformuleerd is dat in 2050 alle woningen energieneutraal moeten zijn. Percelen en de woningen die erop staan, moeten in de toekomst net zoveel energie opwekken als er wordt verbruikt. Uiteindelijk zullen alle huishoudens daartoe ook van het aardgas af moeten. Ook voor woningcorporaties flinke opgaven en zij investeren dan ook steeds meer in duurzame woningen. De kunst is om tegelijk zoveel mogelijk betaalbare woningen te realiseren, zodat duurzaam wonen ook toegankelijk wordt voor lagere inkomens.

Tegelijk met de trend van duurzamer wonen is er ook de trend van gemeenschappelijk wonen, en dikwijls vallen deze woonwensen samen. Volgens de website van [De Omslag](#), een werkplaats voor duurzame ontwikkeling, komen er in Nederland steeds meer ecologische woonwijken of worden oudere wijken gerenoveerd, waarbij duurzaamheid en gemeenschapsvorming belangrijke uitgangspunten zijn. Volgens een [artikel](#) in Trouw uit 2005 is het toenemend aantal leefgemeenschappen een reactie op

het drukke en anonieme leven in de stad. Mensen zijn op zoek naar het oude dorpsgevoel, maar dan mét behoud van privacy. Vereniging Ecodorp was een van de pioniers die daarmee in Nederland aan de slag ging. Geïnspireerd op het voorbeeld van Ecovillages in het buitenland ging de vereniging Ecodorp rond de millenniumwisseling op zoek naar een plek voor een eerste Ecodorp in Nederland. 'Het doel van Ecodorp is om met een groep mensen van allerlei generaties op een mooie plek samen te leven en te werken', zegt initiatiefnemer Kees Voorberg in een [interview in De Uitspraak](#). De vereniging bestaat uit mensen die ecologie, gemeenschapszin en bewust leven hoog in het vaandel hebben. Vrijheid, verbondenheid, zorg en respect voor elkaar zijn in Voorbergs ideaalbeeld belangrijke begrippen. Voorberg zocht voor het eerste Ecodorp een plek in het oosten of zuiden van het land, om meer in harmonie met natuur en milieu te kunnen wonen.

Woningcorporatie Vestia, die projectontwikkelaar Ceres Projecten in de arm nam, was met het duurzaam wooncomplex 'Het Carré' een van de trendsetters. Elke woning van dit complex werd uitgerust met een warmtepomp, warmtewisselaars en een ventilatiesysteem. Bij de aanbouw werden de woningen ook voorzien van zonnepanelen. De warmtepomp haalt via kunststofleidingen

Woord vooraf

Inleiding

Colofon

warmte uit de bodem: een zuinig energiesysteem. De woningen zijn extra geïsoleerd met isolerend glas en er zijn duurzame materialen gebruikt zoals duurzaam geproduceerd hout. Ook hebben de huizen een speciale gipsblokken vloerafwerking.

Vestia droeg het project bij de start over aan woningcorporatie Rndom Wonen. Peter de Lange, destijds adjunct-directeur Beleid van Rndom Wonen, vertelt in hetzelfde [interview in De Uitspraak](#) dat men voor de woningen op zoek ging naar huurders met een ecologische levensvisie. 'Dit project verdient huurders die op een verantwoorde ecologische manier handelen. Vaak hebben deze mensen een bescheiden inkomen, omdat zij vinden dat een hoog inkomen de consumptie van goederen nodeloos bevordert. Duurzame woningen met een lage energierekening zijn dan ook geknipt voor hen.' De Lange werd geattendeerd op de vereniging Ecodorp en zocht daar contact mee.

Het project was niet precies wat Ecodorp zocht, midden in de Randstad en vlak bij de A13. Toch was de vereniging geïnteresseerd. 'De huizen waren mooi en het project was geschikt voor een woongemeenschap', aldus Kees Voorberg. Rndom Wonen en Ecodorp maakten de afspraak dat alle woningen zouden worden gehuurd door leden van Ecodorp. De huurders moesten qua inkomen en gezinssamenstelling voldoen aan de normale eisen die gelden voor sociale woningbouw.

Het initiatief

Zelfstandigheid en gemeenschapszin

Woongemeenschap Het Carré is een complex van 49 energie-neutrale huurwoningen die van duurzame materialen zijn gebouwd. Aan de binnenkant van het complex grenzen alle tuinen van de woningen aan de gemeenschappelijke binnentuin van 1.500

m.². Uniek van Het Carré is niet alleen de fysieke kant van het bouwproject. Uniek is ook, zegt Gera Esser, Manager Wonen van Rndom Wonen, dat de bewoners samen de binnentuin beheren en de voordracht voor toewijzing van nieuwe bewoners met elkaar organiseren. 'Dat is bijzonder, dat gebeurt nergens.'

De woongemeenschap heeft twee werkgroepen, de 'tuinier-werkgroep' en de 'werkgroep selectie nieuwe bewoners'. Bewoners ontmoeten elkaar in de binnentuin en bij vergaderingen. Sommige bewoners zoeken elkaar ook thuis op. Eens in de paar maanden werkt een groepje met elkaar op zondag een paar uurtjes in de tuin. Met Pasen worden er eieren gezocht en jarenlang was er een gezamenlijk Sinterklaasfeest, maar dat komt de laatste jaren niet meer echt van de grond. Wel is er elk jaar nog een zomerfeest, wat op organische wijze tot stand komt, net als kleine spontane feestjes die worden gehouden. Soms wordt er gezamenlijk gemeditateerd in de tuin. Volgens bewoner Salima Bours is er in Het Carré sprake van onderlinge zorgzaamheid tussen bewoners. Zo stelde bij een overlijdensgeval een medebewoner zijn huis ter beschikking voor de opbaring. En als in Het Carré een kind is geboren, staan de medebewoners klaar om volgens een schema voor het gezin te koken. Toen Bours zelf beviel van haar tweede kind zat een groep vrouwen in de binnentuin bij elkaar om 'positieve energie naar haar te sturen'.

Volgens de statuten is het doel van de woongemeenschap het bevorderen van een positief woon- en leefklimaat voor de bewoners. Het recht op toewijzing van nieuwe bewoners is een belangrijk middel om dit te beïnvloeden. Op de vraag wat het gemeenschapsgevoel maakt bij Het Carré, zegt bewoner Tanse Guth: 'Het feit dat we zelf de samenstelling van inwoners kunnen bepalen. Door de selectieprocedure kunnen we een bepaald slag mensen eruit halen die bij elkaar passen.' Ook Gera Esser denkt dat gelijkgezindheid tussen de bewoners de gemeenschapszin binnen het complex

Woord vooraf ►

Inleiding ►

Colofon ►

versterkt. 'Het zou anders ook kunnen ontstaan, maar in Het Carré is er een structuur voor. De bewoners zoeken mensen die hetzelfde leven, dat is een basis om een gemeenschap te vormen.'

Op de website van Het Carré staat dat de woongemeenschap drie pijlers heeft: gemeenschapsvorming, ecologie en spiritualiteit. De pijlers zijn volgens Bours toe aan herformulering. De selectiewerkgroep heeft de pijler spiritualiteit daarom inmiddels veranderd in 'bewust leven'. Spiritualiteit is volgens haar een te breed begrip en omvat niet het soort bewustzijn dat binnen de woongemeenschap verbindend werkt. Bewoner Guth: 'Bewust in het leven staan, gaat om nadenken over je eigen ontwikkeling, jouw aandeel in het leven, de maatschappij, Het Carré. Naar jezelf kunnen kijken als onderdeel van iets groters.' De pijler 'gemeenschapsvorming' behoeft ook verduidelijking. Sommige mensen toonden weinig behoefte aan contact, nadat zij eenmaal binnen de gemeenschap woonden, terwijl anderen daarvan juist (te) hoge verwachtingen bleken te hebben. De selectiecommissie let hier nu goed op in de gesprekken vooraf. Bours: 'Er zijn mensen die op die pijlers afkomen en denken: oh, er is hier eensgezindheid, ik word opgenomen in een warme familie, oh ik ben alleenstaande moeder, er wordt hier voor mijn kind gezorgd. Nou, *not*. Je moet hier zelfstandig zijn.' Bewoner Guth vult aan dat bewoners zich vooral individueel verbinden: 'Ieder heeft zijn eigen lijntjes.'

Wijkmanager Marjolein van der Vlies van de gemeente Pijnacker-Nootdorp heeft de indruk dat de woongemeenschap wat gesloten is naar de buitenwereld. Ze denkt dat de woongemeenschap in de omgeving een imago heeft van 'zweverige mensen'. Van der Vlies vindt die geslotenheid geen probleem: 'Ik kan me voorstellen dat het fijn is met gelijkgestemden te zijn en je daarin te verstoppen, het biedt bescherming.' Bewoner Tansé Guth onderstreept dat: 'Ik heb totaal geen behoefte om me aan te sluiten bij iemand van buiten Het Carré. Ik heb hier voldoende aan. Al mijn behoeften wor-

den hier vervuld.' Ze vindt het ook niet prettig als haar zoontje met kinderen van buiten Het Carré speelt. 'We zoeken wel echt het slag mensen die hier woont.' Op de vraag wat voor mensen dan in de buurt rond Het Carré wonen, zegt Guth: 'Alles wat wij niet zijn, als het gaat om de drie pijlers. Het zijn Vinex-wijken, koopwoningen, van rijkere mensen.'

Leven in een woongemeenschap heeft mooie kanten, maar gaat ook niet altijd zonder strubbelingen. Een echte uitdaging vormt de besluitvorming met zoveel mensen, dat geeft soms wrijving. In het verleden is door het moeizame besluitvormingsproces een initiatief voor een gemeenschapshuis niet van de grond gekomen, terwijl het merendeel van de bewoners dit graag wilde. De bewoners kwamen er niet uit hoe het er dan uit zou moeten zien en waar het zou moeten komen te staan. De woongemeenschap hanteerde aanvankelijk de sociocratische besluitvorming, waarbij een besluit er alleen doorheen komt als niemand een overwegend bezwaar heeft. 'Daar komen we op terug, want sommige dingen komen zo niet van de grond. Daarom hebben we het vetorecht afgeschaft', zegt Bours. 'Als de bewoners er niet uitkomen, werken we met meerderheid van stemmen.' En soms komen (kleinere) initiatieven voor de binnentuin op organische wijze tot stand. Dan is er een groepje bewoners dat via een mailtje laat weten wat ze van plan zijn en als er niet al te veel weerstand komt, gaan ze het gewoon doen.

De gemeente noch de woningbouwvereniging hebben veel omkijken naar Het Carré. Met Rondom Wonen zijn er afspraken over wat in rekening gebracht kan worden voor het beheer en er is jaarlijks een overleg om te bespreken of alles loopt. Van der Vlies is positief over deze onafhankelijkheid: 'De bewoners van Het Carré redden het prima, ze zijn zelfstandig.' Ook Rondom Wonen is tevreden met hoe het gaat. 'Voor ons is belangrijk dat de woningtoewijzing en het beheer van de binnentuin goed lopen. Zo lang dat goed loopt, is het hartstikke fijn voor ons.'

Woord vooraf

Inleiding

Colofon

De balans

Mensen die bij elkaar passen

Woongemeenschap Het Carré biedt haar bewoners de gelegenheid om energiezuinig te wonen en verbindingen aan te gaan met mensen die in grote lijnen met elkaar delen hoe zij willen leven. Dat bewoners zelf de selectie kunnen doen, zorgt voor een basis om een gemeenschap te kunnen vormen. Mensen ontmoeten elkaar, ondernemen samen activiteiten en zijn betrokken bij elkaar. Het samen beheren en gebruiken van de binnentuin verloopt in het algemeen harmonieus en naar tevredenheid van bewoners, woningbouwvereniging en gemeente. De woongemeenschap slaagt er in het algemeen goed in om mensen te trekken die bij elkaar passen. De drie pijlers die de woongemeenschap naar buiten communiceert, werken daarbij als insluitings- en uitsluitingsmechanisme. Op sommige punten behoeven deze pijlers verduidelijking, om verkeerde verwachtingen bij nieuwe bewoners te voorkomen.

De gezamenlijke besluitvorming vormt een uitdaging voor de bewoners van Het Carré. Succesvol zijn vooral kleine, tijdelijke gemeenschappelijke initiatieven voor of in de binnentuin. Daarbij slaan de bewoners makkelijk de handen ineen om iets voor elkaar te krijgen. Bij voorstellen voor grotere, permanente zaken wordt het al snel complex. Vaak is bij grotere beslissingen sprake van een moeizaam proces, vanwege verschillende ideeën en belangen van zoveel toch verschillende mensen. Het ideaal van de woongemeenschap om besluiten op sociocratische wijze te nemen, heeft een pragmatische invulling gekregen: het is nog steeds het uitgangspunt, maar als het niet werkt, gaat men over op meerderheid van stemmen. Of bewoners voeren hun initiatief gewoon uit als er niet al te veel weerstand komt na een mededeling via de mail. Dat gaat tot zo ver goed, maar hier is volgens bewoners wel verbetering mogelijk.

De gemeente en woningbouwvereniging ervaren de woongemeenschap als naar binnen gericht, maar zien dit niet als probleem. De woningbouwvereniging hoort geen klachten en is tevreden met hoe het loopt. Ook de gemeente heeft geen omkijken naar het reilen en zeilen binnen de woongemeenschap. De wijkmanager vindt het positief dat de woongemeenschap zo zelfstandig functioneert.

Reflectie

Win-winsituatie

Bonding

Woongemeenschap Het Carré is een plek die het ontstaan van *bonding* mogelijk maakt. Het beheer van de gezamenlijke binnentuin en de taak om nieuwe bewoners voor te dragen, bieden een structuur waardoor bewoners elkaar ontmoeten en samenwerken. Dit betekent niet dat de bewoners altijd eensgezind zijn of dat ze zich allen even betrokken voelen op elkaar. Met zoveel verschillende mensen zijn er vanzelfsprekend ook al snel uiteenlopende belangen.

Belangrijk element voor succes als het gaat om *bonding* is de selectie van nieuwe bewoners.

De woongemeenschap stuurt bewust op het voordragen van mensen van wie zij denken dat ze binnen de gemeenschap passen. Een middel hiertoe zijn de pijlers die zij naar buiten communiceren als de basis van de woongemeenschap.

Een les die te leren is uit deze casus is dat als je pijlers creëert, het belangrijk is om goed te expliciteren wat je eronder verstaat. Wat wordt bijvoorbeeld bedoeld met 'bewust leven' of 'gemeen-

Woord vooraf

Inleiding

Colofon

schapszin'? Het gaat binnen de woongemeenschap om structurele *bonding*, terwijl de groep tegelijk met de tijd van samenstelling verandert. Dat maakt het relevant om jaarlijks te evalueren of de pijlers nog passen bij de *bonding* die wordt nagestreefd, zodat een minimale mate van gelijkgezindheid voor gemeenschapszin en een positief leefklimaat blijven gewaarborgd.

Bridging

Bewoners van Het Carré hebben niet veel contact met bewoners van buiten het wooncomplex, zij zijn meer op elkaar gericht. Mogelijk speelt hier ook een sociale kloof. Het Carré is een wooncomplex van grotendeels sociale huurwoningen in een Vinex-wijk met vooral koopwoningen, waar meer vermogende mensen wonen. De woongemeenschap heeft in de omliggende buurt een imago als 'zweverig' en andersom hebben bewoners van Het Carré ook beelden van de mensen uit de omliggende omgeving, dat zij niet dezelfde waarden delen als het gaat om bewust leven, ecologie en gemeenschapszin.

Linking

In deze casus is eigenlijk geen sprake van linking. De woongemeenschap bedruipt zichzelf en doet nauwelijks een beroep op diensten of voorzieningen van de gemeente of de woningbouwvereniging. De wijkmanager van de gemeente vindt dat een positief signaal: de groep is zelfstandig. Voor de woningbouwvereniging scheelt het werk dat de bewoners zelf de binnentuin beheren en nieuwe bewoners aandragen. Zo lang het soepel loopt, is dit een win-winsituatie.

Woord vooraf ►

Inleiding ►

Colofon ►

[Woord vooraf](#) ▶

[Inleiding](#) ▶

[Colofon](#) ▶

Colofon

Auteurs Wij in de Wijk 3:

Mellouki Cadat-Lampe, Jolinde Dermaux, Nicole Doornink,
Radboud Engbersen, Judith Jansen, Jasper van de Kamp, Tamara
Keers, Lone von Meyenfeldt, Lou Repetur, Susan de Vries.

Productie en coördinatie: Judith Jansen en Marc Engberts

Eindredactie: Marc Engberts, Dyonne van Haastert, Joke Martens

Vormgeving: ontwerp bureau Suggestie en Illusie

Downloaden: www.movisie.nl

Overname van informatie uit deze publicatie is toegestaan onder
voorwaarde van de bronvermelding: @ Movisie, kennis en aanpak
van sociale vraagstukken.

November 2021

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

VSBfonds,
iedereen doet mee

Deze publicatie is tot stand gekomen dankzij financiering van het
ministerie van VWS en VSBfonds.

Woord vooraf

Inleiding

Colofon

